

+RESILIENT- Mediterranean Open RESouRcEs for Social
Innovation of SocialLy Responslve ENTERprises

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Συντάχθηκε από: Νάντια Καρρά, Οικονομολόγος/Living
Prospects Ltd., εξωτερικός συνεργάτης ΠΑΜΘ

Ημερομηνία: 26 Φεβρουαρίου 2021

Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons Attribution-NonCommercial-Share.

Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς

Project partners

Lead Partner

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	4
1.1 Χρηματοδότηση.....	4
1.2 Σύνοψη	4
1.3 Ποιους αφορά;.....	4
1.4 Μετά την ολοκλήρωση της υπο-ενότητας ο εκπαιδευόμενος θα έχει ενημερωθεί για: 4	
1.5 Περιεχόμενα	4
2. ΕΝΟΤΗΤΑ 1: ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	5
2.1 Ο Θεσμός της Κοινωνικής Οικονομίας.....	5
2.2 Κοινωνική Οικονομία, τι είναι;	5
2.3 Τι περιλαμβάνει η Κοινωνική Οικονομία;	5
2.4 Αρχές Κοινωνικής Οικονομίας	6
2.5 Η Κοινωνική Οικονομία και άλλοι τομείς της Οικονομίας.....	6
2.6 Στόχοι κοινωνικής οικονομίας.....	7
2.7 Φορείς Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας – Κ.Α.Λ.Ο (Ευρώπη).....	7
2.8 Κοινωνική οικονομία στην ΕΕ.....	11
2.9 Κοινωνική οικονομία στην Ελλάδα.....	12
3. ΕΝΟΤΗΤΑ 2: ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ.....	13
3.1 Ορίζοντας την κοινωνική επιχειρηματικότητα.....	13
3.2 Κοινωνικές επιχειρήσεις	13
3.3 Χαρακτηριστικά κοινωνικών επιχειρήσεων	13
3.4 Αρχές κοινωνικής επιχειρηματικότητας.....	14
3.5 Παραδοσιακές ενώσεις/ΜΚΟ vs Κοινωνική Επιχείρηση.....	15
3.6 Συμβατικές επιχειρήσεις vs Κοινωνική Επιχείρηση	15
3.7 Η θέση της Κοινωνικής Επιχείρησης	15
4. ΕΝΟΤΗΤΑ 3: ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ Ε.Ε. .16	
4.1 Δραστηριότητες των Κοινωνικών Επιχειρήσεων.....	16
4.2 Νομικές μορφές Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας – Κ.Α.Λ.Ο (Ελλάδα).....	16
4.3 Προκλήσεις.....	17

Project partners

Lead Partner

4.4	Πώς ξεκινάω μία Κοιν.Σ.ΕΠ.;	18
4.5	Χρηματοδότηση Κοιν.Σ.ΕΠ.	18
5.	ΕΝΟΤΗΤΑ 4: ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	20
5.1	Νομοθεσία στην Ελλάδα	20
5.2	Ν.4019/2011	20
5.3	Κοιν.Σ.ΕΠ. Φορέας Κοινωνικής Οικονομίας στην Ελλάδα	21
5.4	Ν.4430/2016	22
6.	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	23
7.	ΠΕΡΕΤΑΙΡΩ ΜΕΛΕΤΗ	24

Project partners

Lead Partner

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Χρηματοδότηση

Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί από την εταιρία Living Prospects Ltd. & ComnCom εξωτερικός συνεργάτης της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (ΠΑΜΘ) για το έργο +RESILIENT.

Το έργο +RESILIENT «Mediterranean Open RESouRcEs for Social Innovation of Socially Responsive ENTERprises» συγχρηματοδοτείται από το πρόγραμμα INTERREG MED 2014 - 2020.

1.2 Σύνοψη

Η θεματική εισάγει τον εκπαιδευόμενο στον θεσμό, στην έννοια της Κοινωνικής Οικονομίας και στους οργανισμούς και επιχειρήσεις που συνθέτουν την κοινωνική οικονομία καθώς και στην έννοια, φιλοσοφία και λειτουργία της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας. Η ενότητα επίσης εστιάζει στη νομοθεσία και λειτουργία των κοινωνικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα.

1.3 Ποιους αφορά;

Η ενότητα αφορά άτομα που ήδη απασχολούνται σε επιχειρήσεις και οργανισμούς της κοινωνικής οικονομίας ή που ενδιαφέρονται να δραστηριοποιηθούν στην κοινωνική οικονομία και επιθυμούν να αποκτήσουν καλύτερη γνώση στο θέμα αυτό.

1.4 Μετά την ολοκλήρωση της υπο-ενότητας ο εκπαιδευόμενος θα έχει ενημερωθεί για:

- ✓ Την έννοια της Κοινωνικής Οικονομίας
- ✓ Τις επιχειρήσεις και οργανισμούς που συνθέτουν την κοινωνική οικονομία
- ✓ Την έννοια της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας
- ✓ Την νομοθεσία και λειτουργία των κοινωνικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα

1.5 Περιεχόμενα

Κοινωνική Οικονομία

Ενότητα 1: Ορισμός και βασικές έννοιες Κοινωνικής Οικονομίας

Ενότητα 2: Εισαγωγή στην Κοινωνική Επιχειρηματικότητα

Ενότητα 3: Λειτουργία κοινωνικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα και Ε.Ε.

Ενότητα 4: Νομοθεσία κοινωνικής οικονομίας και κοινωνικής επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα

Project partners

2. ΕΝΟΤΗΤΑ 1: ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

2.1 Ο Θεσμός της Κοινωνικής Οικονομίας

Ο όρος «κοινωνική οικονομία» εμφανίστηκε για πρώτη φορά στις αρχές του 19ου αιώνα, ως μέσο επανεξέτασης της αξίας της αγοράς και της πολιτικής οικονομίας.

Τις τελευταίες δεκαετίες, η κοινωνική οικονομία θεωρείται ως ένας κλάδος της οικονομικής δραστηριότητας που βρίσκεται μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα και που σκοπεύει να εντοπίσει λύσεις στις νέες κοινωνικές προκλήσεις μέσα από καινοτόμες οργανωτικές μορφές ώστε να συμβάλλει σε έναν κοινωνικό και πολιτικό μετασχηματισμό.

Στην Ελλάδα σαν δραστηριότητα η κοινωνική οικονομία συνδέεται ιστορικά με τη δημιουργία διάφορων συνεταιρισμών.

Η κοινωνική οικονομία απορρέει από την ανάγκη για νέες λύσεις σε διάφορα ζητήματα της κοινωνίας (κοινωνικά, οικονομικά ή περιβαλλοντικά) ώστε να ικανοποιήσει τις ανάγκες που έχουν αγνοηθεί (ή ανεπαρκώς εκπληρωθεί) από τον ιδιωτικό ή δημόσιο τομέα. Έχει ένα μοναδικό ρόλο στη δημιουργία μιας ισχυρής, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνίας.

2.2 Κοινωνική Οικονομία, τι είναι;

Σύμφωνα με τον **N.4019/2011**, η Κοινωνική Οικονομία ορίζεται ως «**το σύνολο των οικονομικών, επιχειρηματικών, παραγωγικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων, οι οποίες αναλαμβάνονται από νομικά πρόσωπα ή ενώσεις προσώπων, των οποίων ο καταστατικός σκοπός είναι η επιδίωξη του συλλογικού οφέλους και η εξυπηρέτηση γενικότερων κοινωνικών συμφερόντων**».¹

2.3 Τι περιλαμβάνει η Κοινωνική Οικονομία;

Ένα **σύνολο οργανισμών** που λειτουργούν με **δημοκρατικό τρόπο**

Που προβλέπει την ισότητα των μελών, την αλληλεγγύη και το ίδιο καθεστώς ιδιοκτησίας για όλους τους συμμετέχοντες,

¹ Σύμφωνα με τον Ν.4019/2011, «Συλλογικός Σκοπός» είναι η προώθηση των δράσεων συλλογικότητας και η προστασία των συλλογικών αγαθών μέσω αναπτυξιακών, οικονομικών και κοινωνικών πρωτοβουλιών τοπικού, περιφερειακού ή ευρύτερου χαρακτήρα. Ως τέτοιες δράσεις νοούνται ιδίως οι πολιτιστικές, οι περιβαλλοντικές, οι οικολογικές δραστηριότητες, η αξιοποίηση και ανάδειξη τοπικών προϊόντων, η παροχή κοινωνικών υπηρεσιών.

Project partners

Lead Partner

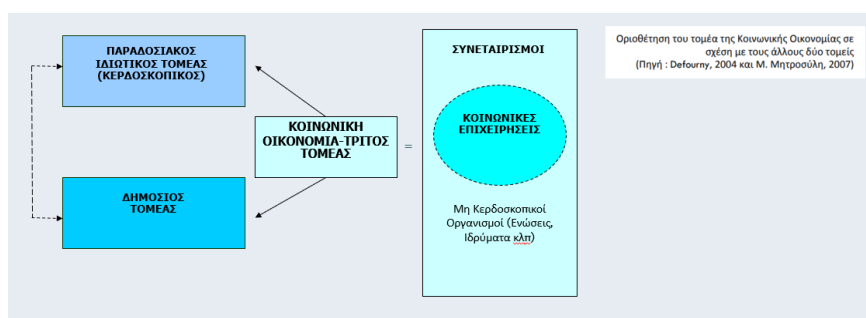
Επιδιώκει πρωτίστως τους **κοινωνικούς στόχους** και την **παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών** παράλληλα με την Αγορά και το κράτος και

Χαρακτηρίζονται από **συμμετοχικά συστήματα διακυβέρνησης**

2.4 Αρχές Κοινωνικής Οικονομίας²

- ❖ **Δημοκρατική διοίκηση και διαδικασία λήψης αποφάσεων**
- ❖ **Ελεύθερη και ανοικτή συμμετοχή μελών**
- ❖ Δίκαιη διανομή του πλεονάσματος ως επί το πλείστον, για την επίτευξη στόχων που προάγουν τη **Βιώσιμη ανάπτυξη και την Εξυπηρέτηση των συμφερόντων των μελών ή του κοινού συμφέροντος**
- ❖ **Κοινωνική Συνοχή**
- ❖ **Αλληλεγγύη και Κοινωνική Υπευθυνότητα**
- ❖ **Προτεραιότητα στο Άτομο και Κοινωνικό στόχο**, έναντι του κεφαλαίου
- ❖ Εφαρμογή της **Ανεξαρτησίας και Αυτονομίας** έναντι του κράτους

2.5 Η Κοινωνική Οικονομία και άλλοι τομείς της Οικονομίας³

² E.M.E.S. EUROPEAN NETWORK (1998), 3rd sector, Newsletter, τεύχος 1,2, Νοέμβριος.

³ **E.M.E.S. EUROPEAN NETWORK (1998), 3rd sector, Newsletter, τεύχος 1,2, Νοέμβριος.

Ο διακριτός χώρος της οικονομίας, **ανάμεσα στον ιδιωτικό-κερδοσκοπικό/κεφαλαιουχικό τομέα και το δημόσιο τομέα**, όπου διεξάγονται **οικονομικές δραστηριότητες (παραγωγή και παροχή προϊόντων και υπηρεσιών)**, με κυρίαρχο σκοπό την εξυπηρέτηση κοινωνικών σκοπών και στόχων.

Project partners

Lead Partner

2.6 Στόχοι κοινωνικής οικονομίας⁴

1. Δημιουργία **νέων θέσεων εργασίας και στήριξη** υφιστάμενων ή νέων πηγών απασχόλησης
2. Η συμβολή της ΚΟ στην ολοένα ανάπτυξη των **νέων οικονομικών τομέων**
3. Η συμβολή της ΚΟ στον εκσυγχρονισμό και στη σχετική **βελτίωση των αγορών** σε τοπικό επίπεδο, αναφορικά με την οικονομική δομή και οργανωτική μορφή τους
4. Η ανταπόκριση της ΚΟ στην εξέλιξη της **δυναμικότητας της αγοράς**, την επίτευξη της ισορροπίας της ζήτησης και της προσφοράς και την κάλυψη των κοινωνικών αναγκών που δεν μπορεί να καλύψει το κράτος αλλά και η ίδια η αγορά
5. Η συμβολή της ΚΟ στην αύξηση των **εισοδημάτων και τόνωση της κατανάλωσης**
6. Η συμμετοχή της ΚΟ στην **εξάλειψη του κοινωνικού αποκλεισμού**, ενδυναμώνοντας την απασχόληση που αφορά τις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες σε ομάδες και σε ομάδες που εμφανίζουν ανισότητες στην αγορά εργασίας
7. Η προώθηση και η ενδυνάμωση της **κοινωνικής συνοχής** σε τοπικό επίπεδο
8. Η παρότρυνση του **τοπικού κοινωνικού κεφαλαίου** κινητοποιώντας την κοινωνία και τις παραγωγικές πρωτοβουλίες
9. Η συμβολή της ΚΟ στην ολοένα **εξάλειψη των τοπικών αποκλίσεων και γεωγραφικών ανισοτήτων**

2.7 Φορείς Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας – Κ.Α.Λ.Ο (Ευρώπη)

Τι είναι;

- Μη-κερδοσκοπικοί οργανισμοί και ιδιωτικές Επιχειρήσεις
- Με κύριο στόχο την **εξυπηρέτηση των μελών τους και της κοινωνίας και την επιδίωξη στόχων γενικού συμφέροντος**, παρά την επιδίωξη κέρδους, όπως οι παραδοσιακές επιχειρήσεις που αποσκοπούν στο κεφάλαιο
- Προέρχονται από τις **κοινωνικές ανάγκες** των μελών τους και του ευρύτερου κοινού

⁴ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γ.Δ. Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων (2003), Μελέτη: Οι νέοι πρωταγωνιστές της απασχόλησης. Σύνοψη της πιλοτικής δράσης, Τρίτο σύστημα και απασχόληση, Λουξεμβούργο, Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

- Παρέχουν ένα ευρύ φάσμα **δραστηριοτήτων και υπηρεσιών και αγαθών** προς τα μέλη τους και την κοινωνία και **δημιουργούν εκατομμύρια θέσεις εργασίας**.
- Διαφέρουν σε μέγεθος, από ΜΜΕ έως μεγάλες εταιρείες και ομάδες,
- Έχουν διαφορετικές νομικές μορφές,
- Δραστηριοποιούνται σε διάφορους κοινωνικοοικονομικούς τομείς όπως:
 - Κοινωνική προστασία
 - Κοινωνικές υπηρεσίες
 - Υγεία
 - Τραπεζικές εργασίες
 - Ασφαλιστική
 - Γεωργική παραγωγή
 - Καταναλωτικές υποθέσεις
 - Συλλογική εργασία
 - Βιοτεχνία
 - Στέγαση
 - Εφοδιασμό
 - Υπηρεσίες γειτονιάς
 - Εκπαίδευση και Κατάρτιση
 - Πολιτισμός, αθλητισμός και δραστηριότητες αναψυχής

Ρόλος και σημασία

- Συμβολή στη δημιουργία **κοινωνικής ευημερίας** και στην **κοινωνική συνοχή**
- Ανανέωση **τοπικών γειτονιών** από άτομα και κοινότητες
- Επίδειξη **νέων τρόπων παροχής** δημόσιων υπηρεσιών
- Ανάπτυξη μιας κοινωνίας ενεργών πολιτών και **χωρίς αποκλεισμούς**
- Εναγκαλισμός των συναγωνιστών, καθώς ο ανταγωνισμός μπορεί να σημαίνει μεγαλύτερη συνολική παραγωγικότητα της αγοράς για την επίτευξη **κοινωνικών**

Project partners

Lead Partner

στόχων

- Συνεισφορά στην **απασχόληση**
- Συνεισφορά στην **περιφερειακή και αγροτική ανάπτυξη**
- Συνεισφορά στην **περιβαλλοντική προστασία**
- Συνεισφορά στην **πολιτική προστασία** των καταναλωτών στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα.

Κοινές αρχές και χαρακτηριστικά

- Αλληλεγγύη,
- Κοινωνική συνοχή,
- Συλλογικό συμφέρον – προτεραιότητα στον άνθρωπο και κοινωνικό στόχο έναντι κεφαλαίου,
- Κοινωνική ευθύνη,
- Συμμετοχική και Δημοκρατική διαχείριση και λήψη αποφάσεων,
- Πολυμορφία των ενδιαφερομένων, ανοικτό σύστημα συμμετοχής μελών,
- Επιδίωξη κοινωφελών σκοπών και όχι κέρδους,
- Επανεπένδυση των κερδών για την ίδια επιχείρηση/οργανισμό και την κοινωνία,
- Αυτόνομη διαχείριση και διοίκηση από τις δημόσιες αρχές.
- **Συμμετοχική και δημοκρατική διακυβέρνηση:** Προασπίζουν και εφαρμόζουν τις αρχές της ισότητας, της αλληλεγγύης, της ευθύνης και της ίσης ιδιοκτησίας για όλους τους συμμετέχοντες. Τα δικαιώματα ιδιοκτησίας αυτών των οργανώσεων ανατίθενται στους ενδιαφερομένους και δίδεται ιδιαίτερη έμφαση στη εμπλοκή και στη συμμετοχή των ενδιαφερομένων. Τα μέλη ενεργούν σύμφωνα με την αρχή της αλληλεγγύης και της αμοιβαιότητας και διαχειρίζονται την επιχείρηση με βάση την αρχή «μία μόνο ψήφος ανά άτομο». Γενικά, ακολουθούν τις δημοκρατικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων, ενώ οι κυριότερες αποφάσεις ψηφίζονται από όλα τα μέλη τους.
- **Πολυμορφία των ενδιαφερομένων.** Οι ενδιαφερόμενοι φορείς αυτών των οργανώσεων μπορούν να συμπεριλάβουν εργαζόμενους, πελάτες ή ακόμη και σημαντικό αριθμό εθελοντών που διαδραματίζουν βασικό ρόλο, ιδίως στην φάση

Project partners

Lead Partner

εκκίνησης της οργάνωσης. Η εγγραφή μέλους είναι ανοιχτή.

- **Να επιδιώκει πρωτίστως κοινωνικούς σκοπούς και την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών** ανάλογα με την Αγορά και το Κράτος. Επιδιώκουν την ικανοποίηση των συμφερόντων των μελών / χρηστών τους και / ή του γενικού συμφέροντος.
- **Μη καπιταλιστική:** δεν υπάρχει ατομική πίστωση του οφέλους. Υλοποιείται το αδιαίρετο των αποθεματικών: συλλογική και μη μετοχική κληρονομιά. Εξυπηρετούν τα μέλη της κοινότητας και δεν αναζητούν κέρδη. Οι οργανισμοί αυτοί τείνουν να δίνουν προτεραιότητα στους ανθρώπους και τους εργαζόμενους και τους κοινωνικούς στόχους έναντι του κεφαλαίου και της κατανομής των εσόδων και έτσι τείνουν να διατηρούν την απασχόληση και την ποιότητα των υπηρεσιών τους στα μέλη και στους πελάτες τους, ακόμη και με κόστος τη μείωση του περιθωρίου κέρδους τους.
- **Επανεπένδυση των κερδών.** Συνήθως, επανεπενδύουν τα κέρδη και τα πλεονάσματα για την επίτευξη στόχων βιώσιμης ανάπτυξης και υπηρεσιών που ενδιαφέρουν τα μέλη ή το γενικό συμφέρον.
- Χαρακτηρίζονται από τη δική τους ξεχωριστή μορφή **επιχειρηματικότητας**.
- Χαρακτηρίζονται από **αυτόνομη διαχείριση** και **ανεξαρτησία από τις δημόσιες αρχές**.

Ποιοι είναι;

- Συνεταιρισμοί
- Εταιρίες αλληλασφάλισης
- Ενώσεις/Σωματεία
- Ιδρύματα

Συνεταιρισμοί⁵: Σύμφωνα με τη Διεθνή Συνεταιριστική Συμμαχία (International Cooperative Alliance), ένας συνεταιρισμός είναι μια «**αυτόνομη ένωση προσώπων που ενώνονται οικειοθελώς για να ανταποκριθούν στις κοινές οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές ανάγκες και προσδοκίες τους μέσω μιας κοινώς ανήκουσας και δημοκρατικά ελεγχόμενης επιχείρησης**».

Στους συνεταιρισμούς τα δικαιώματα ιδιοκτησίας διατίθενται σε ομάδες παραγόντων και όχι σε επενδυτές (καταναλωτές, εργαζόμενοι, παραγωγοί, αγρότες κλπ.)

Ενώσεις αλληλασφαλιστικών εταιρών: «ένας οργανισμός που παρέχει **ασφαλιστικές υπηρεσίες** προς όφελος των μελών του όταν επηρεάζονται από ασθένεια, αναπηρία, γήρας

ή ανεργία από την μία πλευρά και που ασφαλίζουν το σπίτι, τα αυτοκίνητα και τα ατυχήματα, την ανεργία ή θάνατο από την άλλη. Πρωταρχικός στόχος τους είναι να ικανοποιούν τις κοινές ανάγκες χωρίς να αποκομίζουν κέρδη ή να αποδίδουν κεφάλαια».

Υπάρχουν δύο κατηγορίες τέτοιων οργανώσεων: εταιρίες αλληλασφάλισης για ασφάλιση και εταιρίες αλληλασφάλισης για υγεία.

Ενώσεις/Σωματεία: «είναι μια ομάδα ανθρώπων που ενώνονται μαζί για πολιτιστικό, ψυχαγωγικό, κοινωνικό και οικονομικό ή άλλο σκοπό και δημιουργούν μια μόνιμη οργάνωση. Οι ενώσεις συνήθως προωθούν τα εμπορικά ή επαγγελματικά συμφέροντα των μελών τους, ενώ τα ιδρύματα δαπανούν τα κεφάλαιά τους σε έργα ή δραστηριότητες που ωφελούν το κοινό».

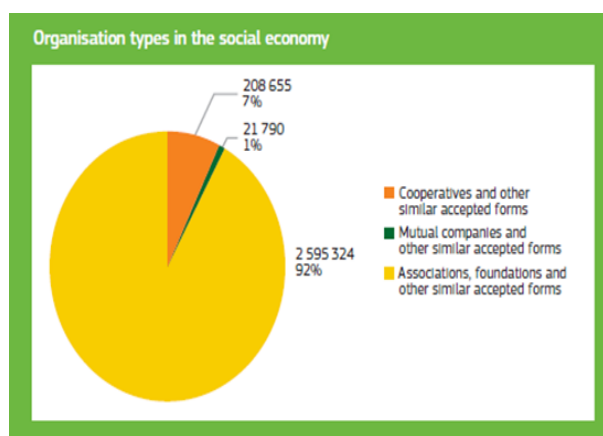
Οι εν λόγω οργανώσεις έχουν μια μεγάλη ποικιλία ονομάτων ανάλογα με το εθνικό πλαίσιο, όπως: ενώσεις, ΜΚΟ, μη κυβερνητικές οργανώσεις, εθελοντικές οργανώσεις κ.ο.κ.

Ιδρύματα και λοιποί οργανισμοί: «νομικές οντότητες που δημιουργούνται έτσι ώστε να επιτυγχάνουν **συγκεκριμένους στόχους** για το κέρδος μιας συγκεκριμένης ομάδας ανθρώπων ή της κοινότητας γενικότερα, μέσω της χρησιμοποίησης κληροδοτημάτων ή συστηματικών εκστρατειών για συγκέντρωση κεφαλαίων»

2.8 Κοινωνική οικονομία στην ΕΕ

Κοινωνική Οικονομία στην Ευρώπη- το έτος 2009-2010:

- Απασχολεί το **6,5%** του ενεργού πληθυσμού της ΕΕ-27
- Απασχολεί **14,5 εκατομμύρια θέσεις εργασίας** και
- Αντιπροσωπεύει πάνω από **2 εκατομμύρια επιχειρήσεις και οργανισμούς κοινωνικής οικονομίας**, που αντιπροσωπεύουν το **10%** όλων των επιχειρήσεων στην ΕΕ.

Project partners

Lead Partner

2.9 Κοινωνική οικονομία στην Ελλάδα

- 8.400 συνεταιρισμοί παραδοσιακού τύπου
- 71 γυναικείοι συνεταιρισμοί, με αντικείμενο την παραγωγή παραδοσιακών προϊόντων και τροφίμων ή και λειτουργία τουριστικών καταλυμάτων
- 17 Κοι.Σ.Π.Ε με αντικείμενο την ένταξη ψυχικά ασθενών στην αγορά εργασίας, αλλά και την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών
- 1.500 – 2000 οργανώσεις εθελοντισμού, από τις οποίες 200-300 έχουν ενεργό δράση
- Άγνωστος αριθμός από μικτές οργανώσεις, εθελοντικές οργανώσεις, σωματεία ειδικώς αναγνωρισμένων ως φιланθρωπικών, αστικών ΜΚ εταιρών, ιδρυμάτων κλπ. Ενώσεων προσώπων, οργανώσεις ή και εταιρικά
- 1.000+Κοιν.Σ.Επ.: κυρίως συλλογικού παραγωγικού σκοπού ικανοποίηση αναγκών συλλογικότητας(πολιτισμός, περιβάλλον, οικολογία, εκπαίδευση, παροχές κοινής ωφελείας, αξιοποίηση τοπικών προϊόντων, διατήρηση παραδοσιακών δραστηριοτήτων και επαγγελμάτων)
- Η απασχόληση στον τομέα της κοινωνικής οικονομίας αντιπροσωπεύει το 1.8% της συνολικής απασχόλησης και το 2.9% της έμμισθης απασχόλησης.

Project partners

Lead Partner

3. ΕΝΟΤΗΤΑ 2: ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

3.1 Ορίζοντας την κοινωνική επιχειρηματικότητα

Η εφαρμογή επιχειρηματικών αρχών (κερδοσκοπικού ή μη χαρακτήρα) για την επίλυση «αδάμαστων» κοινωνικών προβλημάτων.

Σημαντικά στοιχεία:

- Καταλυτική **αλλαγή** σε κοινωνικά προβλήματα όχι απλά η αντιμετώπιση
- Παραγωγή **κοινωνικής αξίας/χρησιμότητας**
- **Κοινωνική Καινοτομία**: στη χρήση πόρων, στη διαδικασία παραγωγής
- **Βιωσιμότητα** του εγχειρήματος, τα κέρδη επαν-επενδύονται για κοινό σκοπό

3.2 Κοινωνικές επιχειρήσεις

Κοινωνικές επιχειρήσεις: «επιχειρήσεις που έχουν ως στόχο την **επιδίωξη των στόχων γενικού ενδιαφέροντος** (κοινωνικούς, περιβαλλοντικούς) και όχι την μεγιστοποίηση του κέρδους, οι οποίες συχνά έχουν **καινοτόμο** χαρακτήρα, μέσω των **προϊόντων ή υπηρεσιών που προσφέρουν** και των **μεθόδων οργάνωσης ή παραγωγής** που χρησιμοποιούν, συχνά σε ευάλωτα μέλη της κοινωνίας (κοινωνικά αποκλεισμένοι)».⁶

Αποτελούν μία νέα (υβριδική) οργανωτική μορφή της κοινωνικής οικονομίας.

3.3 Χαρακτηριστικά κοινωνικών επιχειρήσεων⁷

- Επιδιώκουν **οικονομικούς και κοινωνικούς στόχους** με βάση το συλλογικό ενδιαφέρον και κοινωνικό αντίκτυπο, παρά το κέρδος για τους ιδιοκτήτες/μετόχους
- Οργανώνονται με βάση το **επιχειρησιακό πνεύμα** και επαν-επενδύουν τα κέρδη για την επίτευξη του κοινωνικού σκοπού
- Εφαρμόζουν **δυναμικές και καινοτόμες λύσεις** για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και της ανεργίας

⁶ SBI COM (2011) 682 final

⁷ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γ.Δ. Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων (2003), OECD, Social enterprises (1999), Borzaga C. & Defourny J. (επιμέλεια), 2001, σελ. 16-18.

- Συμμετέχουν ενεργά στην **οικονομική ανάπτυξη**, ενισχύοντας την κοινωνική συνοχή.
- Προσδίδουν **επιχειρηματική και εμπορική διάσταση** στην παροχή αγαθών και υπηρεσιών γενικού ενδιαφέροντος.
- Μπορούν να έχουν **οποιαδήποτε νομική μορφή** αρκεί η μέθοδος οργάνωσης ή το σύστημα ιδιοκτησίας να αντανάκλα την αποστολή της επιχείρησης, χρησιμοποιώντας **δημοκρατικές ή συμμετοχικές αρχές** ή εστιάζοντας στην κοινωνική δικαιοσύνη

3.4 Αρχές κοινωνικής επιχειρηματικότητας⁸

- ✓ **Αυτονομία στη διοίκηση και διαχείριση**, ακόμα και αν χρηματοδοτούνται από δημόσιες ή ιδιωτικές πηγές
- ✓ **Ανάληψη επιχειρηματικού/ οικονομικού κινδύνου** και εμφάνιση περιορισμού σε σημαντικό βαθμό στην κατανομή του κέρδους της εκάστοτε κοινωνικής επιχείρησης, καθώς το κέρδος χρησιμοποιείται από την επιχείρηση για περαιτέρω επενδύσεις
- ✓ Η επίτευξη της **βιωσιμότητας** από τις ενεργές προσπάθειες των μελών της και των εργαζομένων της, εξασφαλίζοντας κέρδος, **αμειβόμενη απασχόληση** και πόρους σε επαρκή βαθμό.
- ✓ Συνεχής οικονομική δραστηριότητα στην **παραγωγή αγαθών/ υπηρεσιών**
- ✓ Η επικράτηση του **δικαιώματος συμμετοχής** όλων των μετόχων και εταίρων στη λήψη αποφάσεων
- ✓ Η συνεχή επίτευξη της προώθησης **συμμετοχών πολλών ομάδων** στη διαχείριση και σύνθεση της επιχείρησης
- ✓ Η παρουσία της **δημοκρατικής διαδικασίας** στη λήψη αποφάσεων
- ✓ Δίνεται **προτεραιότητα στην εργασία** και όχι στο κεφάλαιο
- ✓ Η καθιέρωση της αντίληψης σε όλους τους εργαζόμενους και μέλη πως ασκούν εργασία **για τον πληθυσμό σε τοπικό και γενικό επίπεδο**

⁸ Κετζεσοπούλου, Μ. (2005), ό.π.: σελ. 12

Project partners

3.5 Παραδοσιακές ενώσεις/ΜΚΟ vs Κοινωνική Επιχείρηση

Αυτό που διακρίνει τις κοινωνικές επιχειρήσεις από τις παραδοσιακές ενώσεις ή φιλανθρωπικές οργανώσεις→

- Η επιχειρηματική οπτική.
- Η δυνατότητα (περιορισμένης) διανομής κερδών.
- Ο υψηλός βαθμός αυτονομίας από το κράτος.
- Τα οικονομικά κριτήρια λειτουργίας.
- Ο συνδυασμός πόρων (εσόδων) από την αγορά και εκτός αγοράς (επιδοτήσεις).
- Σε κάποιες περιπτώσεις οι δημοκρατικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων

3.6 Συμβατικές επιχειρήσεις vs Κοινωνική Επιχείρηση

Αυτό που διακρίνει τις κοινωνικές επιχειρήσεις από τις συμβατικές επιχειρήσεις→ έχουν έναν πρωταρχικό κοινωνικό σκοπό. Η πλειοψηφία των κερδών τους επανεπενδύεται στους οργανισμούς και χρησιμοποιείται για να στηρίξουν την αποστολή τους και όχι για να μεγιστοποιήσουν τα κέρδη των ιδιοκτητών ή των μετόχων τους.

3.7 Η θέση της Κοινωνικής Επιχείρησης

4. ΕΝΟΤΗΤΑ 3: ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ Ε.Ε.

4.1 Δραστηριότητες των Κοινωνικών Επιχειρήσεων

- Κοινωνική και οικονομική ένταξη των μειονεκτούντων και αποκλεισμένων,
- Κοινωνικές υπηρεσίες γενικού ενδιαφέροντος,
- Άλλες κοινωνικές και κοινοτικές υπηρεσίες,
- Δημόσιες υπηρεσίες.,
- Χερσαίες βιομηχανίες και περιβάλλον.,
- Τοπική ανάπτυξη μειονεκτικών περιοχών - κοινωνικές επιχειρήσεις σε απομακρυσμένες αγροτικές περιοχές,
- Άλλα - συμπεριλαμβανομένης της ανακύκλωσης, της προστασίας του περιβάλλοντος, του αθλητισμού, της τέχνης, του πολιτισμού ή της ιστορικής διαφύλαξης, της επιστήμης, της έρευνας και της καινοτομίας, της προστασίας των καταναλωτών και του ερασιτεχνικού αθλητισμού,
- Ανάπτυξη αλληλεγγύης με τις αναπτυσσόμενες χώρες .

4.2 Νομικές μορφές Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας – Κ.Α.Λ.Ο (Ελλάδα)

- **α. Οι Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις (Κοιν.Σ.Επ)** του άρθρου 14 του Ν.4430/2016, ΦΕΚ 205/Α/31-10-2016,
- **β. οι Κοινωνικοί Συνεταιρισμοί Περιορισμένης Ευθύνης (Κοι.Σ.Π.Ε.)** που διέπονται από το άρθρο 12 του Ν.2716/1999 (Α' 96), συμπληρωματικά από τις διατάξεις του Ν. 1667/1986 (Α'196), του άρθρου 12 του Ν. 3842/ 2010 (Α' 58) και του Ν.4430/2016, ΦΕΚ 205/Α/31-10-2016,
- **γ. οι Συνεταιρισμοί Εργαζομένων**, που συστήνονται με το άρθρο 24 του Ν.4430/2016, ΦΕΚ 205/Α/31-10-2016 ,
- **δ. οποιοδήποτε άλλο μη μονοπρόσωπο νομικό πρόσωπο**, εφόσον έχει

Project partners

αποκτήσει νομική προσωπικότητα, όπως ιδίως αγροτικοί συνεταιρισμοί του Ν. 4384/2016 (Α' 78), αστικοί συνεταιρισμοί του Ν. 1667/1986, Αστικές Εταιρίες των άρθρων 741 επ. του Α.Κ., εφόσον σωρευτικά συντρέχουν οι εξής προϋποθέσεις:

- αα) Αναπτύσσει δραστηριότητες συλλογικής και κοινωνικής ωφέλειας, όπως ορίζονται στις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 2.
- ββ) Μεριμνά για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή των μελών του και εφαρμόζει δημοκρατικό σύστημα λήψης αποφάσεων, σύμφωνα με την αρχή ένα μέλος μία ψήφος, ανεξάρτητα από τη συνεισφορά κάθε μέλους.
- γγ) Το καταστατικό του προβλέπει περιορισμούς στη διανομή του ως εξής:
 - i. ποσοστό τουλάχιστον 5% διατίθεται για το σχηματισμό αποθεματικού,
 - ii. ποσοστό έως 35% αποδίδεται στους εργαζόμενους του Φορέα, εκτός κι αν τα 2/3 των μελών της Γενικής Συνέλευσης αποφασίσουν αιτιολογημένα τη διάθεση του ποσοστού αυτού σε δραστηριότητες του στοιχείου iii,
 - iii. το υπόλοιπο διατίθεται για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και τη διεύρυνση της παραγωγικής του δραστηριότητας.
- δδ) Εφαρμόζει σύστημα σύγκλισης στην αμοιβή της εργασίας, κατά το οποίο ο ανώτατος καθαρός μισθός δεν μπορεί να υπερβαίνει περισσότερο από τρεις φορές τον κατώτατο, εκτός και αν τα 2/3 των μελών της Γενικής Συνέλευσης αποφασίσουν διαφορετικά. Η υποχρέωση του προηγούμενου εδαφίου ισχύει και σε οποιαδήποτε μορφή σύμπραξης δύο ή περισσότερων Φορέων ΚΑΛΟ.
- εε) Αποβλέπει στην ενδυνάμωση των οικονομικών δραστηριοτήτων του και τη μεγιστοποίηση της παραγόμενης κοινωνικής ωφέλειας μέσω της οριζόντιας και ισότιμης δικτύωσης με άλλους φορείς ΚΑΛΟ.
- στστ) Δεν έχει ιδρυθεί και δεν διοικείται άμεσα ή έμμεσα από Ν.Π. Δ.Δ. ή Ο.Τ.Α. α' ή β' βαθμού ή από άλλο νομικό πρόσωπο του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

4.3 Προκλήσεις

- Χαμηλός βαθμός αναγνωσιμότητας του θεσμού και αξίας της κοινωνικής επιχειρηματικότητας,
- Μεταβαλλόμενο ρυθμιστικό περιβάλλον σε όλες τις χώρες της ΕΕ και εμπόδια που σχετίζονται με τη δραστηριότητα για ορισμένες νομικές μορφές επιχειρήσεων κοινωνικής οικονομίας

Project partners

Lead Partner

- Έλλειψη επιχειρηματικών και διοικητικών δεξιοτήτων
- Έλλειψη κατάλληλων και προσβάσιμων υπηρεσιών στήριξης
- Χαμηλή πρόσβαση στην χρηματοδότηση - οι κοινωνικές επιχειρήσεις αγωνίζονται να βρουν τις σωστές ευκαιρίες χρηματοδότησης λόγω της έλλειψης κατανόησης της λειτουργίας τους και του μικρού τους μεγέθους

4.4 Πώς ξεκινάω μία Κοιν.Σ.ΕΠ.;

Σύμφωνα με τη σχετική ιστοσελίδα του Υπουργείου Εργασίας (<http://www.ypakp.gr/>), το οποίο είναι αρμόδιο για τις ΚΟΙΝΣΕΠ, η δημιουργία μιας ΚΟΙΝΣΕΠ απαιτεί:

Τυπικές υποχρεώσεις και διαδικασίες:

Στις τυπικές διαδικασίες και υποχρεώσεις περιλαμβάνονται η **δημιουργία καταστατικού και η εγγραφή στο Γενικό Μητρώο Κοινωνικών Επιχειρήσεων.**

Ουσιαστικές ενέργειες σχεδιασμού:

Στις ουσιαστικές ενέργειες σχεδιασμού ανήκουν τόσο η προπαρασκευή διαφόρων επιχειρηματικών εργαλείων, όπως είναι η **έρευνα αγοράς και το επιχειρηματικό σχέδιο**, όσο και η κινητοποίηση και ενημέρωση των πιθανών εταίρων της κοινωνικής επιχείρησης για τη δημιουργία του **αρχικού πυρήνα** της και την προσέλκυση και άλλων ατόμων ή φορέων που πιθανόν ενδιαφέρονται να συμμετάσχουν.

4.5 Χρηματοδότηση Κοιν.Σ.ΕΠ.

Πόροι:

- Το **ιδρυτικό κεφάλαιο και το κεφάλαιο** που προκύπτει από την διάθεση νέων συνεταιριστικών μερίδων.
- Έσοδα από την άσκηση των δραστηριοτήτων του συνεταιρισμού και την εκμετάλλευση των περιουσιακών του στοιχείων.
- **Επιχορηγήσεις** από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, την ΕΕ, διεθνείς ή εθνικούς οργανισμούς, ή Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' και Β' βαθμού και έσοδα από άλλα προγράμματα.
- **Κεφάλαια από κληροδοτήματα, δωρεές τρίτων και παραχωρήσεις της χρήσης περιουσιακών στοιχείων.**

Project partners

Lead Partner

Εργαλεία:

- **Ταμείο Κοινωνικής Οικονομίας.** Αφορά ειδικά τις ΚΟΙΝΣΕΠ και ΚΟΙΣΠΕ.
- **Εθνικό Ταμείο Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης (ΕΤΕΑΝ Α.Ε.).** Αφορά τις ΚΟΙΝΣΕΠ και ΚΟΙΣΠΕ αλλά και τους λοιπούς φορείς κοινωνικής οικονομίας που έχουν εγγραφεί στο Μητρώο.
- **Τα δίκτυα** αποσκοπούν στη χορήγηση μικρών, χαμηλότοκων δανείων μεταξύ των μελών τους για την ικανοποίηση των άμεσων προσωπικών και επιχειρηματικών τους αναγκών βάσει καταθέσεων που πραγματοποιούν αναλόγως των δυνάμεών τους
- **Πάροχοι μικρο-πιστώσεων** (Παγκρήτια Συνεταιριστική Τράπεζα και Συνεταιριστική Τράπεζα Πελοποννήσου)

Project partners

Lead Partner

5. ΕΝΟΤΗΤΑ 4: ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

5.1 Νομοθεσία στην Ελλάδα

N.2190/1920 «Περί Ανώνυμων Εταιρών»

N. 1667/1986 «Αστικοί Συνεταιρισμοί και άλλες διατάξεις»

N.2716/1999 «Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός των υπηρεσιών ψυχικής υγείας και άλλες διατάξεις»

N.2810/2000 «Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις»

N.4019/2011 για την «Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα» καθόρισε για πρώτη φορά την κοινωνική οικονομία και τις κοινωνικές συνεταιριστικές επιχειρήσεις στην Ελλάδα.

N. 4384/2016 «Αγροτικοί Συνεταιρισμοί, μορφές συλλογικής οργάνωσης του αγροτικού χώρου και άλλες διατάξεις»

N.4430/2016 για την «Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία και την Ανάπτυξη των φορέων της και άλλες διατάξεις», με στόχο την παροχή μεγαλύτερης σαφήνειας και λεπτομέρειας.

5.2 N.4019/2011

Ο Ν.4019/2011 για την «Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα» καθόρισε για πρώτη φορά την κοινωνική οικονομία και τις κοινωνικές συνεταιριστικές επιχειρήσεις στην Ελλάδα.

Ως φορέας της Κοινωνικής Οικονομίας, θεσπίζεται η Κοιν.Σ.Επ.

Τι είναι;

- ✓ Αστικός συνεταιρισμός με κοινωνικό σκοπό και διαθέτει εκ του νόμου την εμπορική ιδιότητα.
- ✓ Τα μέλη της, φυσικά ή νομικά πρόσωπα, συμμετέχουν σε αυτή με μία ψήφο,

Project partners

Lead Partner

ανεξάρτητα από τον αριθμό των συνεταιριστικών μερίδων που κατέχουν.

- ✓ Επιχείρηση που διοικείται ισότιμα από τα μέλη της και η λειτουργία της βασίζεται στην επιδίωξη συλλογικού οφέλους και κέρδους για το κοινό συμφέρον.

Ανάλογα με τον ειδικότερο σκοπό τους, διακρίνονται στις εξής κατηγορίες:.

- ✓ Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις Ένταξης
- ✓ Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις Κοινωνικής Φροντίδας
- ✓ Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις Συλλογικού και Παραγωγικού Σκοπού

5.3 Κοιν.Σ.Επ. Φορέας Κοινωνικής Οικονομίας στην Ελλάδα

Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις Ένταξης

- ✓ Αποσκοπούν στην ένταξη στην οικονομική και κοινωνική ζωή των ατόμων που ανήκουν στις Ευάλωτες Ομάδες Πληθυσμού:
 - ✓ άτομα με αναπηρίες
 - ✓ εξαρτημένα ή απεξαρτημένα από ουσίες άτομα
 - ✓ οροθετικοί
 - ✓ φυλακισμένοι/αποφυλακισμένοι
 - ✓ ανήλικοι παραβάτες
- ✓ Σε μια Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης, 40% κατ'ελάχιστο των εργαζομένων θα πρέπει να ανήκει στις Ευάλωτες Ομάδες Πληθυσμού
- ✓ Για τη σύσταση απαιτούνται 7 πρόσωπα τουλάχιστον.

Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις Κοινωνικής Φροντίδας

- ✓ Αποσκοπούν στην παραγωγή και παροχή προϊόντων και υπηρεσιών κοινωνικού – προνοιακού χαρακτήρα σε συγκεκριμένες ομάδες του πληθυσμού όπως:
 - ✓ οι ηλικιωμένοι,
 - ✓ τα βρέφη,
 - ✓ τα παιδιά,

Project partners

Lead Partner

- ✓ τα άτομα με αναπηρίες και
- ✓ τα άτομα με χρόνιες παθήσεις
- ✓ Για τη σύσταση απαιτούνται 5 πρόσωπα τουλάχιστον.

Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις Συλλογικού και Παραγωγικού Σκοπού

- ✓ Αποσκοπούν στην προαγωγή του τοπικού και συλλογικού συμφέροντος, στην απασχόληση, στην ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής και της τοπικής ή περιφερειακής ανάπτυξης.
- ✓ Αφορούν στην παραγωγή προϊόντων και παροχή υπηρεσιών σε τομείς όπως :
 - ✓ πολιτισμός
 - ✓ περιβάλλον
 - ✓ οικολογία
 - ✓ εκπαίδευση
 - ✓ παροχές κοινής ωφέλειας
 - ✓ τοπικά προϊόντα
 - ✓ διατήρηση παραδοσιακών δραστηριοτήτων και επαγγελμάτων
- ✓ Για τη σύσταση απαιτούνται 5 πρόσωπα τουλάχιστον.

5.4 N.4430/2016

Ο **N. 4430/2016** προσφέρει ένα νέο πλαίσιο για διάφορους τύπους οργανισμών ή επιχειρήσεων που έχουν σαφή συλλογικό και κοινωνικό αντίκτυπο, ενώ ταυτόχρονα αντιμετωπίζουν μια κοινωνική ανάγκη. Με το N.4430 / 2016 οι οργανώσεις της κοινωνικής οικονομίας δεν ορίζονται πλέον από την άποψη της νομικής τους μορφής, αλλά από το νομικό τους καθεστώς (δηλαδή, οποιαδήποτε νομική μορφή μπορεί να χαρακτηριστεί ως οργανισμός κοινωνικής οικονομίας, εφόσον ικανοποιεί τα κριτήρια που ορίζει ο νόμος).

Project partners

Lead Partner

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- ✓ Η Κοινωνική Οικονομία σκοπεύει να εντοπίσει λύσεις σε διάφορα ζητήματα της κοινωνίας (κοινωνικά, οικονομικά ή περιβαλλοντικά) ώστε να ικανοποιήσει τις ανάγκες που έχουν αγνοηθεί (ή ανεπαρκώς εκπληρωθεί) από τον ιδιωτικό ή δημόσιο τομέα.
- ✓ Η Κοινωνική Οικονομία μπορεί να συμβάλλει στη δημιουργία μιας ισχυρής, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνίας.
- ✓ Φορείς της Κοινωνικής Οικονομίας είναι ένα σύνολο οργανισμών που λειτουργούν με δημοκρατικό τρόπο και προβλέπουν την ισότητα των μελών, την αλληλεγγύη και το ίδιο καθεστώς ιδιοκτησίας για όλους τους συμμετέχοντες, επιδιώκουν πρωτίστως τους κοινωνικούς στόχους και την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών παράλληλα με την Αγορά και το κράτος και χαρακτηρίζονται από συμμετοχικά συστήματα διακυβέρνησης.
- ✓ Η Κοινωνική Επιχειρηματικότητα είναι νέα υβριδική μορφή επιχειρηματικότητας που ακολουθεί την αρχή της συλλογικής συμμετοχής και δημοκρατικής λήψης αποφάσεων, δίνοντας προτεραιότητα στην εργασία, το άτομο και την τοπική κοινωνία και που παρέχει αγαθά και υπηρεσίες με κοινωνικό αντίκτυπο.
- ✓ Η Ελληνική νομοθεσία διευκολύνει την Κοινωνική Επιχειρηματικότητα μέσω των Κοιν.Σ.Επ.

Project partners

Lead Partner

7. ΠΕΡΕΤΑΙΡΩ ΜΕΛΕΤΗ

Βιβλιογραφία

Qastharin A R. [2015], *Business Model Canvas for Social Enterprise*, School of Business and Management, Bandung Institute of Technology, Indonesia

Varvarousis A., Tsitsirigkos G.,[2019], *SOCIAL ENTERPRISES AND THEIR ECOSYSTEMS IN EUROPE Country Report Greece*, Publications Office of the European Union.

Defourny J. and Nyssens M. (2010) Conceptions of Social Enterprise and Social Entrepreneurship in Europe and the United States: Convergences and Divergences, *Journal of Social Entrepreneurship*, 1:1, 32-53, DOI: [10.1080/19420670903442053](https://doi.org/10.1080/19420670903442053)

[European Commission, \[2013\]. *Social economy and social entrepreneurship. Social Europe guide. Volume 4*](#)

[European Commission, \[2020\]. *A map of social enterprises and their eco-systems in Europe/Comparative synthesis Report*](#)

[European Commission, \[2011\]. *The role of mutual societies in the 21st century*](#)
[Gustav Cassel, \[1931\] *The Theory of social economy*, Mises Institute.](#)

Grigore Alina – Aurelia [2013]. *Social economy entities: a worldwide overview, (Review of Applied Socio- Economic Research: Volume 6, Issue 2)*, Academy of Economic Studies, Bucharest, Romania.

Nasioulas I., [2012]. *Social Cooperatives in Greece. Introducing New Forms of Social Economy and Entrepreneurship*, Social and Political Institutions Academic Laboratory Sociology Department, University of the Aegean.

[Organization for Economic Cooperation and Development – OECD \[2009\], *Transforming innovation to address social challenge p.3*](#)

+RESILIENT, e-learning course ‘Social Economy’ <https://opensocialclusters.eu/eb-courses/>

Project partners

Lead Partner

